

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michałak

Warszawa, *M* maja 2012 roku

ZSR/500/7/2012/UP

**Szanowny Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości**

Szanowny Panie Ministrze,

Temat dotyczący przedawnienia karalności przestępstw seksualnych popełnionych na szkodę małoletniego diskutowany jest obecnie przez opinię publiczną. Pragnę przypomnieć, iż z inicjatywą nieprzedawniania się przestępstw seksualnych występowałem wielokrotnie, w tym m. in. w wystąpieniach generalnych kierowanych do Ministra Sprawiedliwości (wystąpienia z dnia 11 lutego 2010 roku, sygn. ZSR/500/2/2010/UZ oraz 25 maja 2010 roku, sygn. ZSR/500/13/2010/AP). Problem był również podnoszony przeze mnie w uwagach o stanie przestrzegania praw dziecka za rok 2010 oraz 2011, które składam Sejmowi RP i Senatowi RP wraz z informacją o działalności Rzecznika Praw Dziecka

Zgodnie z art. 33 podpisanej przez Polskę w dniu 25 października 2007 roku Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, zwanej Konwencją z Lanzarote „*Każda ze Stron przyjmuje konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia, aby termin przedawnienia dla wszczęcia postępowania w związku z przestępstwami określonymi zgodnie z art. 18, 19 ust.1 lit. a) i lit. b) oraz art. 21 ust. 1 lit. a) i lit. b) biegł w czasie wystarczającym dla skutecznego wszczęcia postępowania po uzyskaniu przez pokrzywdzonego pełnoletniości oraz w czasie współmiernym do ciężaru przestępstwa*”.

W obowiązującym stanie prawnym Polska jako sygnatariusz wskazywanej Konwencji wypełniła zawarte w niej wymogi, ustalając w artykule 101 § 4 kodeksu karnego, iż „*Przedawnienie karalności przestępstw określonych w art. 199 § 2 i 3, art. 200, art. 202 § 2 i 4 oraz art. 204 § 3, jak również przestępstw określonych w art. 197, art. 201, art.*

202 § 3, art. 203 i art. 204 § 4, w przypadku gdy pokrzywdzonym jest małoletni - nie może nastąpić przed upływem 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego 18 lat”.

W mojej ocenie niniejszy termin przedawnienia sprawia, iż powyższa regulacja niedostatecznie zabezpiecza możliwość skutecznego dochodzenia praw ofiar nadużyć seksualnych. Każdy pokrzywdzony przemocą seksualną inaczej przeżywa doznaną krzywdę. Psychologiczne mechanizmy obronne, występujące zwłaszcza w wypadku najmłodszych, mogą doprowadzić do wyparcia bolesnych wspomnień na długie lata. Proces odzyskiwania traumatycznych wspomnień jest bardzo złożony i powoduje, że wiele ofiar jest gotowych na podjęcie walki o ukaranie sprawcy dopiero w dorosłym życiu, tj. po kilkudziesięciu latach od momentu popełnienia na ich szkodę przestępstwa.

Stoję na stanowisku, iż należy dążyć do stworzenia możliwości każdej pokrzywdzonej w dzieciństwie przestępstwem seksualnym osobie, aby mogła ujawnić popełnienie tego przestępstwa bez obawy, że upłynął jej termin do złożenia stosownego zawiadomienia, a sprawca przestępstwa nie zostanie ukarany.

W związku z zaangażowaniem Pana Ministra w realizację inicjatyw, mających na celu udoskonalenie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących małoletnich – stosownie do art. 10a ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) zwracam się z ponowną prośbą o wpisanie przestępstw seksualnych przeciwko małoletnim do katalogu przestępstw, co do których nie stosuje się instytucji przedawnienia.

Z wyrazami szacunku
Michał Michałek

DPK I 072-4/12 | 2
dot. ZSR/500/7/2012/UP

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

szanowny Panie Murrin!

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 maja 2010 r., nr ZSR/500/7/2012/UP, w sprawie *wpisania przestępstw seksualnych przeciwko małoletnim do katalogu przestępstw, co do których nie stosuje się instytucji przedawnienia*, uprzejmie przedstawiam co następuje.

Zawarty w wystąpieniu Rzecznika Praw Dziecka postulat wyłączenia przedawnienia karalności przestępstw o charakterze seksualnym, skierowanych przeciwko osobom małoletnim jest tożsamy z postulatami przedstawianymi we wcześniejszej korespondencji kierowanej do Ministra Sprawiedliwości. Z tego względu, zarówno stanowisko zawarte w udzielonych poprzednio odpowiedziach, jak i jego uzasadnienie zachowują w odniesieniu do tej kwestii pełną aktualność.

Minister Sprawiedliwości, odwołując się do dokonanych w ostatnich latach nowelizacji Kodeksu karnego, mających na celu zapewnienie maksymalnej ochrony prawnokarnej małoletnim ofiarom przestępstw seksualnych, wyraził wówczas pogląd, że przepisy prawa karnego w ich obowiązującym kształcie zapewniają możliwość skutecznego ścigania przestępstw o charakterze seksualnym, popełnionych na szkodę osób małoletnich, zapewniając równocześnie w tym zakresie zgodność polskiego prawa z wymogami wynikającymi z art. 33 *Konwencji z Lanzarote*.

Jednocześnie odnosząc się do propozycji rozważenia inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do zniesienia przedawnienia karalności przestępstw o charakterze seksualnym skierowanych przeciwko małoletnim Minister Sprawiedliwości stanął na

stanowisku, iż skuteczna ochrona prawnokarna pokrzywdzonych tą kategorią przestępstw nie wymaga modyfikacji tradycyjnego kształtu instytucji przedawnienia karalności przestępstw przyjętej w polskim prawie karnym.

Uznając także obecnie, że postulat zniesienia przedawnienia w omawianym zakresie - co do zasady - nie jest słuszny, ewentualne rozważania w obszarze zabezpieczenia możliwości skutecznego dochodzenia praw przez małoletnie ofiary przestępstw o charakterze seksualnym (wymienionych w art. 101 § 4 k.k.) powinny odnosić się wyłącznie do aspektu czasowego limitującego możliwość inicjowania postępowania karnego w tych sprawach.

W przypadku kwalifikowanego typu zgwałcenia, gdy czyn dotyczy osoby małoletniej poniżej 15 lat (art. 197 § 3 k.k.), co stanowi zbrodnię, zagrożoną karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 3 lat, okres przedawnienia jej karalności, zgodnie z art. 101 § 1 pkt 2 k.k., wynosi 20 lat. Wszczęcie w tym okresie postępowania przeciwko osobie spowoduje jego wydłużenie o 10 lat (art. 102 k.k.). W świetle tych przepisów przedawnienie karalności przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka np. dziesięcioletniego nastąpi nie wcześniej niż, gdy pokrzywdzony będzie miał lat trzydzieści (postępowanie przeciwko sprawcy nie zostało wszczęte) lub czterdzieści (w przypadku wszczęcia postępowania).

Jeżeli zatem analiza obowiązujących przepisów dotyczących kwestii przedawnienia z uwzględnieniem skutków wynikających z praktycznego stosowania art. 101 § 4 k. k, wprowadzonego *ustawą z dnia 24 października 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 214, poz. 1344) uzasadni szczegółowe zajęcie się tą problematyką, w toku prac Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego nad kompleksową nowelizacją prawa karnego materialnego przedmiotem rozważań może być także ewentualne wydłużenie terminu przedawnienia przestępstw o charakterze seksualnym popełnionych na szkodę osób małoletnich.

z upoważnienia

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU